

PARTIZANSKI ODRED »ALAN«

Područje na kojem je izrastao, razvio se i djelovao Partizanski odred »Alan« obuhvaća teren jugozapadnih obronaka Velebita između Karlobaga i Senja, čiju prirodnu granicu s juga čini Jadransko more. Prema navodima, taj kraj su prije 350 godina naselili Bunjevci — ikavci štokavskog narječja, čiji mnogi potomci tu još i danas žive. Čitav kraj je jako brdovit, većinom golet s malo kraških udolja koje su stanovnici krčili, pa čak podvrh Velebita iskorištavali u gajenju poljoprivrednih kultura. Ljudi su se pretežito naselili u izravnoj blizini morske obale, a neki i uz samu obalu, sagradivši skromne nastambe kako bi obitelji osiguravali krov nad glavom, a sebi povremeno svratište preko zime, jer je sve sposobno ljudstvo moralo odlaziti u svijet tražeći rada i kruha kojeg kod kuće nije bilo. Javnih radova nije tako reći u tom kraju ni bilo, a ribolov kojim su se neki bavili i škrt kraška zemlja nisu mogli osigurati ni najminimalnije životne uvjete, što je prisiljavalo mnoge ljude da preko ljetne sezone odlaze za zaradom u druge krajeve. Neki su čak odlazili za zaradom u prekomorske zemlje pa i u Ameriku, gdje su mnogi ostavili i svoje kosti u dalekoj tuđini. Neki od tih, iako rijetki, kojima bi se posrećilo nešto zaraditi, naseljavali su se u plodnije krajeve Slavonije da bi sebi osigurali bolji život.

Taj mukotrpan život tekao je stoljećima i čovjek nije imao što birati osim borbe za održanje golog života. Postojeći režimi nisu obraćali pozornosti životnim uvjetima ni patnjama naroda, a jedini im je interes bio osiguranje pokornosti postojećem režimu. S ovakvim stanjem domaći se čovjek samo prividno mirio krijući u sebi mržnju i revolt, znajući dobro tko mu je kriv za sve patnje i stradanja.

Nadaleko poznati kao vrijedni i dobri radnici Podgorci se nisu upuštali u političke rasprave i trzavice, ali su se svuda uključivali u napredne radničke organizacije i sudjelovali u borbi za radnička prava i slobodu. Svoja napredna shvaćanja i stavove mnogi su nakon povratka kući prenosili na svoje obitelji i okolicu, što je imalo vidnog odraza na njihovo opredjeljenje godine 1941., kada okupator nije uspio osigurati masovniju podršku i simpatije među narodom toga kraja, osim kod nekolicine pojedinaca poznatih kod naroda kao probisvijeti, špekulanti i neradnici. Razvoj NOP-a u zemlji a osobito u Hrvatskom primorju i Lici pozitivno je utjecao na opredjeljenje ljudi i naroda u tom kraju. Mada su se pojedinci iz tih krajeva još od samog početka opredijelili za NOP i u njemu aktivno sudjelovali od 1941. ili 1942.,

Sl. 97 — Borci partizanskog odreda ALAN na Mirovu, sjev. Velebit, Stoje slijeva nadesno: Jakov Stokić, Božo Vukušić »Božo«, Ivo Pejnović iz Smiljana i Ivo Sorić. Sjede slijeva nadesno Dane Vukušić, komesar odreda i Ivan Borovac »Bajić«. Snimio Gaetano Rasol ljeta 1943.

stremljenje naroda je osobito došlo do izražaja u proljeće godine 1943., formiranjem prve partizanske grupe — odreda »Alan«. Treba pri ovome imati u vidu da je neprijatelj tada imao u priobalnom pojasu jake garnizone talijanske vojske u Senju, Sv. Jurju, Jablancu i Karlobagu, kao i dosta jake oružničke i ustaške postaje u tim garnizonima, kao i financijska odjeljenja u Lukovu, D. Kladi i Starigradu. Kako izjavljuje prvi sudionik formirane grupe partizana Jure Balen, oko polovice mjeseca travnja godine 1943. njihovim prethodnim dogovorom iz okupiranog Jablanca su izašli dotadašnji aktivni oružnici NDH Nikola Dražić, Pero Mijoč i Josip Cvitković s oružjem i opremom, kojima su se pridružili Jure Balen i Dane Vukušić sa ženom te se uputili na prijevaj Alan gdje su formirali grupu i dali joj naziv Partizanski odred »Alan«, po prijevaju na kojem su zastali. Za nekoliko dana pridružilo im se još desetak dobrovoljaca iz ostalih zaselaka i svi su skupa se smjestili u privremene seljačke katune. Dogovorno, na demokratski način, zajednički odrede da komandir grupe bude Nikola Dražić, a komesar Dane Vukušić, kao iskusniji i stariji među njima. Kako su svi u odredu bili simpatizeri NOP-a, među njima, a ni na terenu, nije bilo članova KPJ, ni SKOJ-a, to nije tada bilo moguće formirati partijsku ni skojevsku organizaciju. Grupa se naoružala ponekom puškom, pištoljem i bombom, što im se našlo pri ruci. Tako su mogli vršiti stražarsku i patrolnu službu radi uvođenja vojničkog reda i da se osiguraju od neprijateljskog iznenađenja, koje je bilo i pri-

rodno očekivati s obzirom na to da je odred bio prva oružana partizanska jedinica. U odredu su tada pravilno shvatili kao najbitnije da je potrebno povezati se s jedinicama partizana, koje su bile tad najbliže u okolici Gospića.

U to je vrijeme skoro cijela Lika bila slobodna osim Gospića, a primorsko-goranske jedinice do tada su oslobodile dobar dio Gorskog kotara i planinskih sela u većem dijelu Hrvatskog primorja, te su branile ponovni prodor Talijanima u Liku preko Goljaka kod Vratnika. U to se vrijeme i KKKPH Senj prebacio iz Zabukovca (Krmpote) u oslobođeno Krasno i prenio djelovanje na teren formiranog odreda »Alan« preko Filiksa Gorskog, a kasnije i preko Nade Brnčić, Pave Vukušića i Ružice Pavlić.

Na susjednom dijelu velebitskih obronaka prema Jadranskom moru, između Karlobaga i Zadra, do tada je već djelovala slična jedinica-partizanski odred »Plavi Jadran«.

Do formiranja odreda »Alan« ovaj je teren bio siguran za neprijatelja, koji je mnoge mladiće regrutirao i mobilizirao za svoje oružane formacije, čemu su se mnogi na razne načine opirali i izbjegavali. Kad bi i bili upućeni da služe neprijatelja, mnogi su se od njih vratili kući, a prilikom formiranja odreda ili kasnije prijavili se dobrovoljno u NOV, gdje su neki izginuli u borbi protiv neprijatelja kao borci i rukovodioci NOV ili pak ostali u NOV i JNA do umirovljenja. Karakterističan je slučaj skupine mladića ne starijih od 18 godina, koje je neprijatelj silom pokupio s terena nešto prije formiranja odreda i odveo u Gospić. Za te je mladiće iznenađenje bilo to veće kad su ih u Gospiću obukli u ustaše. Zarekli su se da će prvom prilikom pobjeći kući, što su i učinili poslije kratkog vremena. Nakon dolaska kući javili su se u odred i pokazali se kao dobri borci NOV, a kasnije i rukovodioci u JNA, gdje je većina ostala do umirovljenja. Na spomenuti teren češće su upadale ustaške patrole iz Gospića i iz ostalih garnizona i utvrda duž komunikacije prema Karlobagu, kao i iz Karlobaga, zatim, rjeđe i dijelovi talijanskih jedinica i žandarskih patrola iz Jablanca i drugih postaja i garnizona. Domaći ustaše na terenu nekih zaselaka prema Karlobagu terorizirali su narod i prijetili smrću onima za koje se uoči da surađuju s NOP-om, što je onemogućavalo skoro svaki rad našim terenskim političkim organima u tim zaselcima i širenje NOP-a. Taj su teren također iskorištavali lički četnici za prijelaz svojoj višoj komandi u Selcima kod Crikvenice.

U vezi s takvom situacijom na terenu formiranje odreda je došlo kao naručeno i samim tim se odredu nametnula namjena i zadaci:

- sprečavanje i onemogućavanje terorističke djelatnosti neprijatelja i omogućavanje rada našim organima
- omogućavanje podizanja ustanka i širenja i prihvat novih boraca
- kontrola i sprečavanje kretanja četnicima tim terenom iz Like
- kontrola i sprečavanje kretanja neprijatelja uz obalu i njegovih upada na poluoslobođeni teritorij
- iskorištavanjem terena i prilika, patrolama, zasjedama i rušenjem pojedinih objekata i veza nanositi neprijatelju gubitke i onemogućiti mu djelatnost na terenu
- stalna i neprekidna veza i suradnja s političkim organima i organizacijama NOP-a, kao i s drugim partizanskim jedinicama na terenu
- pomoć razvoju ustanka na otocima prihvatom grupa i pojedinaca.

Sl. 98 — Borci odreda »Alan« na Mirovu sjev. Velebit. Slijeva nadesno stoje Božo Vukušić i Milan Rubčić, komandir odreda, sjede: Ivan Borovac i Dane Vukušić. Snimio Gaetano Rasol, ljeta 1943.

U okvirima navedene namjene i zadatka odred je djelovao u tijeku svog postojanja, što je kod naroda stvorilo veliku sigurnost i povjerenje u odred i partizane uopće. Narod je pokazao spremnost da učini i dade za svoje borce sve što je u njegovoj moći: svakodnevnim slanjem novih boraca u odred i spremnošću da dijeli i posljednji zalogaj hrane i odjeće, koju ni za sebe nije dovoljno imao. Zbog oskudice materijalnih sredstava na ovom terenu i ugroženosti komunikacija prema Lici opskrba naroda i boraca odreda bio je najveći problem do kraja NOP-a.

Uza sve ove poteškoće oko nastanka i formiranja odreda zaprijetilo je njegovo uništenje u samom začetku. Ni Talijani ni ustaške vlasti nisu tada u Jablancu mogli tako lako podnijeti udarac nanesen formiranjem odreda. Svjestan da je formiranje odreda najbolji dokaz ustanka naroda na tom do

nedavna za njega sigurnom terenu, ojađen i osiljen neprijatelj priprema iznenađujući napad radi razbijanja odreda i ugušenja ustanka.

U tom cilju nekako prvih dana svibnja godine 1943. iz Jablanca se upućuje grupa oružnika na čelu s narednikom Biondićem, a radi zastrašivanja demonstrira i jedna jača jedinica talijanske vojske i izlazi iz garnizona u pravcu poluoslobođenog teritorija. O tom pokretu neprijatelja odred je navrijeme obaviješten i makar s malim snagama i sa slabim naoružanjem sačekuje žandare koji su išli pred Talijanima na najzgodnijem mjestu, kod Dundović poda, te prvim mecima pogode 3 oružnika, od kojih dvojicu smrtno rane, a trećeg teško, nastavljajući dalje paljbu po ostalima. Na ovo su se iznenađeni oružnici dali u paničan bijeg, što su vidjeli i Talijani i vratili se u garnizon, a odred se povukao u logor bez gubitaka i s dvije puške više. Oružnici se više nisu usudili izlaziti iz garnizona na teren odreda.

Razbijeni četnici, koji se nisu uspjeli povući s Talijanima prilikom čišćenja Gacke doline u Lici, prikupili su se i u polovici mjeseca svibnja godine 1943. probijali su se preko Velebita na našem pravcu da prijeđu preko Jablanca u sastav svojih jedinica i komande koja se tada nalazila u Selcima kod Crikvenice. Odred je saznao za taj njihov prolaz s izvjesnim zakašnjenjem, ali se svejedno na brzinu spremio i krenuo za njima, te ih sustigao na Dudović-podu, gdje su četnici tog časa predahnuli i htjeli se malo odmoriti. Kad su ih pripadnici odreda iznenadili i osuli paljbu po njima, četnici su se dali u paničan bijeg. Tada su ranjena 2 četnika, a jedna žena koja se povlačila s njima zarobljena je i poslana u štab VI. ličke divizije.

Oduševljenje partizana i naroda bilo je to veće što je i ovaj put odred, iako mlad i neiskusn, izvojevao pobjedu nad neprijateljem i bez vlastitih gubitaka otklonio još jednu opasnost od naroda ovoga kraja.

Nakon ovakvih sve drastičnijih događaja situacija je zahtijevala što skorije povezivanje odreda s jedinicama partizana u Lici, u kom cilju iz odreda odlaze u Liku u štab VI. ličke divizije Jure Balen i Dane Vukušić. Kad se upoznao sa situacijom u odred u štab VI. ličke divizije s njima u odred upućuje Milu Rubčića, komandira čete, Danu Rubčića, zamjenika komesara čete, Josu Pejnovića kao komandira voda, Josu Rukavinu, desetara-puškomintraljesca, i borca zvanog Boljševik, kojemu se ne sjećam imena, sa svim njihovim naoružanjem. Ovim se odred znatno pojačava. Tada Mile Rubčić primi odred kao komandir, a Dane Rubčić prima dužnost zamjenika komesara i od pridošle trojice formira partijsku organizaciju, čime je odred tek počeo partijsko-politički rad. Od tada je odred vojnički bio vezan, kao i s opskrbom za VI. ličku diviziju, a političko-partijski za KKKPH Senj.

O situaciji na terenu odreda KKKPH Senj obavještava Štab tada formiranje 13. divizije u Brinju, koja odlučuje da je odred u potrebna pomoć u političkom kadru, s obzirom na potrebu proširenja ustanka i mobilizacije novih boraca na tom terenu, te iz svoje I. brigade u odred upućuje političke delegate Dragu Spinčića, Milu Pavelića-Cambru i mene kao zamjenika komesara čete. Nakon našeg dolaska, sporazumno s Milom Rubčićem i Danom Rubčićem ja primam dužnost komesara odreda, a Dane Vukušić, kao domaći čovjek i poznavalac terena, upućuje se na teren na politički rad. Drago Spinčić i Mile Pavelić-Cambre prihvaćaju se političkog rada s vojskom u odred. Partijska čelija je tada pojačana za nas trojicu, a od novodošlih boraca primili smo dvojicu u SKOJ, pa smo tako s njima i s dvojicom skojevaca koji su došli s grupom iz VI. ličke divizije formirali organizaciju SKOJ-a u

Sl. 99 — Žene Podgorja nesebično pomažu NOP, prijenos preko Velebita hrane i ratnog materijala, snimljeno negdje iznad G. Prizne 1944.

odredu. Ranije smijenjeni komandir Nikola Dražić i Pero Mijoč izrazili su želju da prijeđu na zavičajni teren kao partizani.

Našim dolaskom i dolaskom novih boraca, odred se povećao na ukupno 28 boraca, a provjerom i primanjem novih drugova u članstvo KP i SKOJ-a jačale su partijska i skojevka organizacija. U odredu se svakodnevno uz izvršenje zadataka izvodila redovita vojnička i politička nastava. Priliv novih boraca s terena bio je sve veći, ne samo sa spomenutog terena, nego i s otoka Paga i Raba, odakle su postojećim vezama prebacivane grupe jačine 8—20 pa i više boraca. Kako nismo mogli zadržati sve u odredu zbog ograničenog smještaja, ishrane i opreme, zadržavali smo pretežito borce s ovog terena, dok smo ljudstvo s otoka po njihovoj želji slali u 13. diviziju preko Krasna. S otoka, najviše s Raba, prebacivana je svakih nekoliko dana po jedna grupa boraca koje bismo mi prihvatili, nahranili i uputili dalje, pa je tako samo u mjesecu kolovozu 1943. godine prebačeno u 6 grupa preko 100 boraca.

Odred je ubrzo ojačan na preko 60 ljudi s kojima smo se morali ograničiti na manje terenske akcije i to: na pripucavanje na garnizone neprijatelja radi uznemiravanja; pripucavanje na plovne objekte neprijatelja u prolazu uz obalu; na prepade i zasjede radi hvatanja neprijateljskih vojnika i domaćih ustaša na terenu, osobito oko Cesaričkih stanova; na ometanje prolaza neprijateljskih kolona, kamiona i drugog u prolazu cestom; na rušenje i prekopavanje ceste i drugih objekata — telefonskih stupova i sredstava za vezu; na likvidiranje manjih neprijateljskih postaja, straža i slično.

Kako su na ovom terenu bile financijske postaje u Lukovu, Donjoj Kladi i Starigradu, to je bila planirana akcija njihova razoružanja, što je u dva navrata učinjeno. U toj su prilici oružje i ostala oprema zaplijenjeni, a financi pušteni, dok se u partizane javio njihov nadglednik Malkoč, koji je do napada bio povezan s nama i u napadu surađivao na likvidaciji tih straža.

Zbog čestih upada na naš teren ustaških patrola iz Karlobaga i iz utvrda za komunikaciju Karlobag—Gospić, kao i zbog onemogućavanja rada našim terenskim radnicima na tom dijelu terena, prisiljeni smo bili na neko vrijeme premjestiti odred na taj teren, gdje smo rastjerali neprijatelje i spriječili ubuduće njegove ispade.

Prilikom pripucavanja na brodiće u kretanju uz obalu bilo je i pomalo smiješnih situacija. U takvu akciju je jednom upućen drug Drago Spinčić s jednim odjeljenjem u blizinu garnizona Jablanac. Prilikom pripucavanja na brodić u međuprostoru se našla četa talijanskih vojnika koju naše odjeljenje nije vidjelo, a Talijani su bježali misleći da je na njih otvorena vatra. Kako ih je tek tada odjeljenje spazilo, prebacilo je vatru na njih i natjeralo ih u žicu, nakon čega nisu više izlazili iz garnizona.

Kao što je odred »Plavi Jadran« bio zaleđe jedinica u Lici na terenu Karlobag—Zadar, to je i odred »Alan« imao tu namjenu na ovom terenu, kojim je zaista zagospodario i omeo neprijatelju mnoge planove. Spriječeno je kretanje neprijatelja, mobilizacija i ugrožavanje naroda, a našim političkim organima i organizacijama omogućen rad. Obilazeći zaselke uspješno smo pomagali u održavanju zborova i sastanaka i u objašnjavanju ciljeva naše borbe i pomoći fronti, pri čemu smo imali vidnih uspjeha. Gotovo smo u svim pitanjima ostvarili dobru suradnju i odnos s organima i organizacijama, aktivistima i s većinom naroda. Ovo nije samo uspješno ostvareno na terenu odreda već i u okupiranom Jablancu, odakle su nam mnogi patrioti pored materijalne pomoći slali i dragocjena obavještenja. Među njima iz Jablanca sjećam se Gaje Rasola, Kreše Babić i još nekih.

Zaista se može reći da smo svi zajedno na terenu djelovali kao cjelina i potpomagali se. Obavještavani smo da se neprijatelj interesira za nas i da nas kani napasti, pa smo zbog opreznosti baze odred premještali po terenu, s Alana na Mliništa, Struge i drugdje. Nije nas zadesilo nikakvo iznenađenje mada smo imali jedan slučaj nebudnosti u kolovozu godine 1943. Tada smo uputili drugove Zvonka Bakića polit. delegata i Ivana Borovca-Bajića kao patrolu na teren prema Pazarištu. Oni su se nakon dolaska u Padež htjeli odmoriti kod nekog Bajićeva poznanika, gdje su umorni zaspali. Za to vrijeme ustaše su ih zarobili te ih odveli u zatvor u Gospić. Bajić je nakon nekoliko dana pušten, a Bakić je ostao u zatvoru do pred samo oslobođenje Gospića godine 1945. kada je uspio pobjeći.

Uza sve to najteži su zadatak tada imali drugovi koji su radili na održavanju veze s otocima i prebacivanju ljudstva i materijala.

Među ovima se sjećam nekih drugova: Nikole Starčevića iz Prizne, (koji je bio suradnik NOP-a još od 1942. a radio je stalno na terenu i prebacivanju s otoka), zatim Delije, Peranića, Vice Marcolija i Zvonka Keke dok se ostalima ne sjećam imena. Oni su tada pored ljudstva prebacivali s Paga sol, sir i drugo, a s Raba kancelarijski i sanitetski materijal, odjevne predmete, a ponekad i oružje. Te veze su bile jako osjetljive i ugrožene, a uspješno su funk-

cionirale samo zahvaljujući odanosti i požrtvovnosti onih koji su na njima radili.

U ime KK KPH Pag—Rab s nama u odred u održavali su vezu i surađivali drugovi Oren Ružić-Jegor i Zoran Maržić-Srp.

Nakon sloma talijanskog fašizma godine 1943. nazirala se i kapitulacija Italije, pa smo većinu novodošlih boraca poslije toga zadržavali u odred u, a u tom cilju je na pripremu za te događaje u odred došao iz političkog odjela 13. divizije drug Nikola Vučković, jer je dio boraca i rukovodilaca odreda trebao prijeći u druge jedinice. Mi smo tih dana bili obaviješteni da se iznad Sv. Jurja izvode neki radovi, da tu postoji neko skladište materijala i da je sve osigurano stražom. Ne znajući tada za dan kapitulacije Italije, uputili smo na taj teren druga Špinčića s jačom patrolom da izvidi situaciju, a po mogućnosti i da napadne. To je bilo dan prije kapitulacije Italije. Kako je to dosta daleko, drug Špinčić je u putu saznao da su radovi obustavljeni i to radilište zatvoreno i evakuirano sve u Sv. Juraj, a ujedno je saznao da su se Talijani iz Sv. Jurja povukli u Senj radi pripreme za kapitulaciju. On je sa svojom patrolom ušao u Sv. Juraj i radio na uspostavljanju reda jer druge jedinice partizana tu tada nije bilo. Tu je sačekao kapitulaciju neprijatelja u Senju, kamo je i on prešao i nakon toga ostao u Senju.

Na dan kapitulacije Italije u odred je k nama došao drug Toma Strižić i najavio da se priprema kapitulacija Italije. Po njegovu naređenju prikupljen je cijeli odred i na čelu sa Strižićem krenuli su prema Jablancu. Zastali smo u selu Živi Bunari i po jednoj ženi poslali Talijanima pismo s obaviješću da je Italija kapitulirala i da zahtijevamo da nam se predaju. Kako su tada nailazili radnici koji su radili iznad Sv. Jurja, zaustavili smo ih i uvrstili u kolonu odreda.

Bojeći se da Talijani ne pobjegnu, a nismo mogli čekati ženu s talijanskim odgovorom, to smo se u koloni uputili u Jablanac. Kolona se s pridošlim radnicima prilično povećala i oteгла, pa je tako odred izgledao mnogo veći nego što je zapravo bio. To su čini se i Talijani opazili, pa su s našim približavanjem Jablancu ubrzali svoje pripreme i ukrcavši se u brod pobjegli na Rab. Ipak nisu sve uspjeli pokupiti i mi smo nakon dolaska u Jablanac našli 9 mazgi, više sanduka pušaka i municije, više sanduka pašte, sira, ulja i ostalih živežnih namirnica, a nešto i vojničke odjeće.

U Jablanac smo ušli bez borbe, jer Talijani nisu pucali u nas, a za naše oružje oni su već dosta odmakli od obale — bili su predaleko. Žena koju smo slali sa zahtjevom Talijanima, nije dobila odgovor jer se Talijanima žurilo.

Nakon našeg ulaska u Jablanac najprije smo naoružali radnike koje smo uvrstili u kolonu pri ulasku u Jablanac, pa su tako i mobilizirani, jer su to bili većinom mlađi ljudi. Zatim smo obuli i obukli dio boraca odreda i terenske radnike koji su se tu s nama našli. Uspostavili smo straže i izbacili patrole radi osiguranja. Odmah smo otvorili narodnu kuhinju i kuhali jelo za borce i aktiviste.

Tada je odvojen jedan vod i pridodat drugu Strižiću, s kojim se u sumrak uputio na Rab, radi pomoći drugovima na otoku i razoružanja talijanskog garnizona i spašavanja logoraša, među kojima je bila većina Slovenaca i Židova. Istovremeno smo desetinu boraca uputili na Pag radi pomoći u razoružavanju neprijatelja.

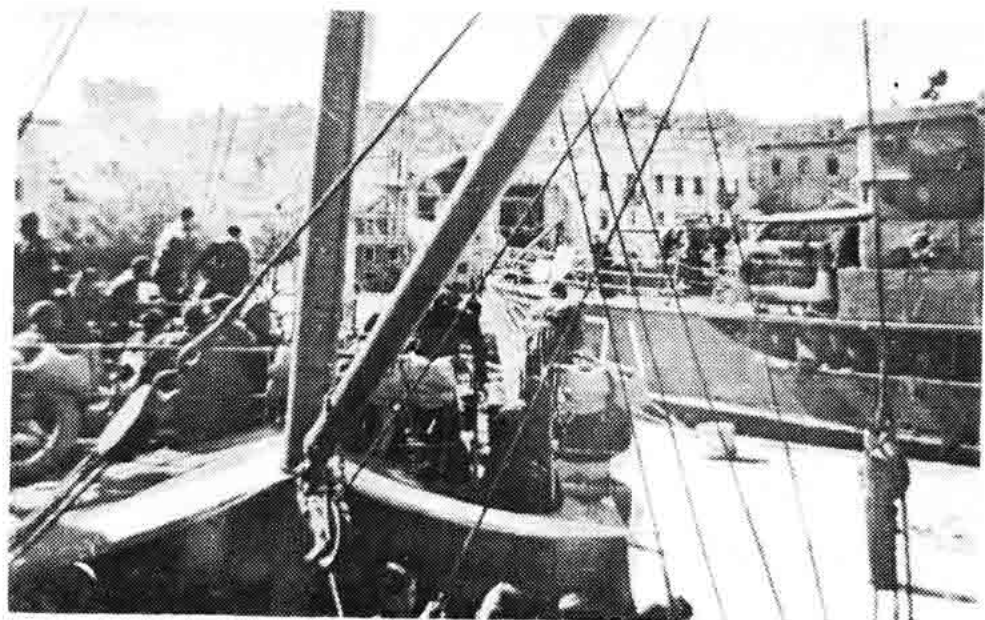
Tada smo izvršili mobilizaciju ljudstva iz Jablanca i okolnih zaselaka i pojačali odred na preko 200 ljudi. Kako je iza kapitulacije Italije ostao nelikvidiran ustaški garnizon u Karlobagu i neke utvrđene komunikacije Karlobag—Gospić, to se pripremao napad na te utvrde i garnizon i popunjavale jedinice. Jednim dijelom odreda od preko 100 boraca popunjen je jedan bataljon XIII divizije (kojem je komandant bio drug Boro Sušanji), a drugi dio odreda određen je za formiranje čete pri komandi mjesta Senj i specijalni vod za osiguranje i izvršenje specijalnih zadataka sudstva u Senju, kojem je na čelu bio Toma Stržić.

Nekoliko dana nakon našeg ulaska u Jablanac dobili smo obavijest iz Senja da se ja razdužim i pređem u Senj, gdje treba da primim dužnost komesara Komande mjesta Senj. Odred sam predao mom zamjeniku Dani Rupčiću. Nakon dolaska u Senj preuzeo sam dužnost komesara Komande mjesta od komesara II. brigade 13. divizije, (jer je ta brigada tada oslobodila Senj od Talijana). U početku je dužnost komandanta mjesta Senj vršio neki pomorski kapetan iz lučke kapetanije Senj, koji je tada dužnost predao Srećku Balenu.

Partizanski odred »Alan« tada je ostao i dalje u Jablancu pod komandom Mile Rupčića kao komandira i Dane Rubčića kao komesara i djelovao je u Jablancu i okolici do siječnja godine 1944. Tada je jedan dio boraca i rukovodilaca dodijeljen II. oblasnom pomorskom sektoru, a ostatak je s komandom prešao u Liku u sastav 35. ličke divizije, čime je i prestalo osmomjesečno djelovanje Partizanskog odreda »Alan«.

Odred »Alan« u tome vremenu odigrao je veliku ulogu na spomenutom terenu i u pridobivanju masa za NOP i u širenju ustanka i zadržavanju neprijateljskih snaga, koje su mogle biti upućivane i na druga područja.

Posebna je njegova uloga u razoružanju Talijana na otocima, gdje tada nije bilo drugih partizanskih jedinica koje bi se na tome mogle angažirati. Po nekim izvještajima, kako navodi Dane Rupčić (u »Ličkim novinama« od 1. prosinca godine 1974.) u listopadu 1944. s tog terena bilo je u NOB 250 boraca. Prema njegovim navodima (također u listu »Ličke novine«) Partizanski odred »Alan« spominje se samo u izvještaju Operativnog štaba za Liku od 19. 12. 1943., upućen Štabu IV. korpusa, i u knjizi o 13. primorsko-goranskoj diviziji na str. 125. kao »Alanska četa«. Slažem se s drugom Danom Rubčićem kada navodi da je trebalo u dosadašnjim obradama pisati i o odredu i o kraju, jer to zaslužuje narod i borci ovog dijela Primorja.

Sl. 100 — Brodovi Mornarice NOVJ i saveznički minolovac u senjskoj luci, travnja 1945.

